

ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΙ

ΤΗΣ ΔΙΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΤΟ ΛΗΟΦΥΤΟ ΤΗΣ ΕΓΓΛΕΖΑΣ

Τὸ μονοπάτι τρόμαγε κατηφορίζοντας ἀνάμεσα στὰ λήόφυτα καὶ τὸ γαιδουράκι δόπον ἥμων ἀνεβασμένη κατέβαινε προσέχοντας ποὺ θὰ πατούσται κάθε φορά τὸ πόδι του. Κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα ἡ ταν ἔδω καὶ ἐξεῖ σταραμένη βώμῳ καὶ σημάδαι καὶ διποτε φυσούσε τὸ ἑλαφρὸν βραδινὸν ἀεράκι, κυματίζαν τ' ἁγνοφα ἄκομη στάχα σαν μιὰ πράσινη θάλασσα. Οἱ ἐλένες ἤταν γέρικες πολὺν, πάνα ἀπὸ ἕκατον χρονῶν καὶ ἐφινόντουσαν διὸ ἀπὸ πάνω τους εἰχε περάσει ἡ φωτιά καὶ τὸ τεσκοῦρι τοῦ Ἰμπραήμ. Γιατὶ ἀπὸ τὸν παλῆο χοντρὸ κορμό δὲν ἔμενε παρὰ ἔνα μαυροσμένο κούνισυρο, ποὺ ἀπὸ μάνι ἄκοη είχε πετάξει ἐνα παρακλάδι, τὴν καινούρια ἐλῆ. Πέρα δὲς σ' ὅλον τὸν ἑλαφόνα δὲν ἔβλετε κανεὶς παρὰ κουτουσούμενα δέντρα ποὺ εἴχανε πετάξει νέον βλαστόν.

Καὶ ἔξαφνα, ἐκεὶ ποὺ κατεβαίναμε, ἐπεπρόβαλε μιὰ μεγάλη ἐληγά, ἀκέρη καὶ πανηγήνη, μὲν ἔναν κορμὸν χοντρὸ ποὺ δύο ὄπτες δὲν θὰ μπορούσαν νὰ τὸν ἀγκαλιάσουν. Σταμάτησα τὸ γαυδιούράκι καὶ κοιτάζω μὲν ὑπαντασίου τὸ δέντρο, ποὺ ἔκανε τόση ἀντίθεσι μὲν τὸ ἄλλα ποὺ ἦταν γύρον του.

— Τὸ ληόφυτο τῆς Ἔγγλεζας κυντάζεις κυρία; μοῦ εἶπε ὁ μπάρμπα-Θύμιος ὁ γαιδουράκις ποὺ ἔχοταν ἀπὸ πίσω μουν. Εἶδες τί μεγάλο πού εἶνε;

— Μπᾶ ἴσχετε ὀνομάτες καὶ ὅλας; δώτησα περίεργη. Γιατὶ τὸ λέπει ληόφυτο τῆς Ἔγγλεζας; Ποιανής Ἔγγλεζας;

Ο μπάρμπα-Θύμιος ἀνοίξεις διάπλατα τὰ μάτια του, σᾶν ν' ἀπόροις ποὺ δὲν γνώριζε ἔνα τόσο σπουδαιό πρόγμα.

— Καλέ τῆς Ἔγγλεζας, τῆς γυναίκας τοῦ Τζίμ, τῆς νύφης τοῦ Κόλεντς.

Ἐκούνησα γελούντας τὸ κεφάλι μουν.

— Οὔτε τὸν Κόλεντς ζέσσω, μπάρμπα Θύμιο, οὔτε τὴ νύφη του. Δὲν εἴμαι ντόπια βλέπεις.

— Μπᾶ, μπᾶ, ἀλήθη, εἶπε δὲ μπάρμπα-Θύμιος. Ἀλλὰ και τοπία ντάσσουνα, ποὺ νὰ δοιάσαι. Πάνε πενήντα κρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ηρίθη ὁ Κόλεντς.

— Καὶ ποιὸς ἦταν δὲ Κόλεντς, μπάρμπα-Θύμιο;

— Ἄμ ποὺ νὰ ουσὶ τὴν πῶ, κυρία. Εἶνε παλῆμα ιστορία. Πάνε ὄπως σοῦ εἶπα πενήντα κρόνια ἀπὸ τότε. "Ἄν ξούσε ἡ μαραχότισσα ἡ μάννα μου — Θεός σχωρέστην — θὰ σούλεγα νὰ της ξητήσεις νὰ στήνει τὴν αὐτήν, γιατὶ είχε δουλεψεις γρούνια σπίτι τους." Ας είνε πολὺς Μιύ καὶ θέλεις νὰ τὸ μάθης θὰ σοῦ πῶ δὲ, τι ζέσσω. Λοιπόν ὁ Κόλεντς ἤταν ἔνα παιδί ἀπὸ τὴν ζώρια, πεντάρροφο καὶ χωρὶς μὲν δεύρια. Δὲν ἔλεγαν Κόλεντς ἀλλὰ Κωνσταντίνο Γρηγοράκης, ἔξενητευτής ἡμιος ἀπὸ δεκαετία κρονῶν και πήγε στὶς Ἰνδίες καὶ ἐκεῖ τὸ βγάλιαν Κόλεντς. Γιατὶ ἐκεὶ πέρα βλέπεις, δὲν μποροῦν νὰ ποῦνται τὰ δικα μας τὰ δύνατα και τοὺς τ' ἀλλάζουν. Ἐγώσις με λοιπόν ἐδῶ ὁ Κόλεντς ὑστερά απὸ τούραντα κρόνια μὲν γυναίκας και μὲν δύο γυνούς, δύο λεβεντοπαΐδας. Και μὲν παράδεις! Κάσσες ὀλόκληρες γεμάτες λίρις ἐκουνιάσηε. Τὸ μορφάνιο ποὺ είδες κάτω στὴν χώρα, ποὺ λαϊάνι, καπάνι και τὸν ἔπαντα δρόμο, ὁ Κόλεντς ἐδύσεις και τὰ ἐφτασαίς. Κι ἔχεις καὶ ἔνα παρακάτω ποὺ πηγαίνουμε, μεγάλο σᾶν παλάτι και ἔφερεις μηπιτάλια ἀπὸ τὴν Εηρώπη και μπερντεδες και χαλιά και τὸ ἐστόλιος, δουν νά χάνης τὸ μιαλό σου.

Κάθης πρωτὶ ἔχοτανε στὴν χώρα ἀπάνω στ' ἀλογο, μαξὶ μὲ τοὺς δύο γυνοὺς του και ἐφοδιάσαι κι' οἱ τρεῖς τους ἀπέραντα ρούχα και ἀστράπα λιγά καπέλλα στὸ κεφάλι τους. Ἀπὸ διποιοὺς δρόμους ἐπερνούσαν ἔχγανε ὁ κόσμος στὰ παραθύρα γρά νά τους δῆ. Ἐγώ ήμων τότε μιᾶς μπουνιάς παιδί και ἀκόμη τους θυμάματα ποὺ περνούσαν καβαλάροηδες. Και μιὰ μέρια, ποὺ λές, βαρεθήσεις ο Κόλεντς νά μένη πιά ἐδῶ πέρα και ἔσπειτε τοὺς γυνούς του νά πονδασουν στὴν Ἀγγλία και ἀντὸς γύρισε πίσω στὶς Ἰνδίες.

Ο Τζίμ λοιπόν ποὺ ἦταν ὁ μικρότερος—κι' ώμιορφο παλληκάρι, σταότες ἀγγελος—ἀγάπατος ἐκεὶ πολὺ καὶ κοπέλλα πτωχούλα και ὄφραν και τὴν πανερεύτηκε. Σάν τομαίες ὁ πατέρας του κει κάτω στὶς Ἰνδίες, η νά την πάρη και νά ἔρθουνε και νά κάτσουνες ἐδῶ, γιατὶ ἀλλοιῶς θὰ δοπαΐδης. Γέρος βλέπεις, παράξενος, ηθελε κατέτηρο τούχη για τὸν γυνούς του.

Τότε, κυρά μου, ἤτανε ἄλλοι καιροὶ και τὰ παιδιά δὲν τολμούσαν νὰ παρακούσουν τοὺς γονειούς τους. Ο Τζίμ λοιπόν, ἡ ἀφίση τὴν γυναίκα του δὲν ἤθελε γιατὶ τὴν ἀγαπούσσα και είχε κιόλας ἔνα κοιτάσκι. Τήν πήρε και τὴν ἔφερε ἐδῶ.

Σάν ηρθανε στὴν χώρα ήμουνα κάτω στὸ λιμάνι και τὸν είδα. Αντὶ ἦταν μιὰ κοπέλλα ἀσπρη και ἔσανθρ και στὰ δόλαστρα πνιμένη. Και τὸ μωρό της τοχε τυλιγμένο δύο μὲν στὰ λινά και στὰ μεταξωτά και τὸ κρατούσσον ὁ ἀντρας της στὴν ἀγκάλια του. Ηρδαν λοιπόν και κάτανες ἐδῶ σ' αὐτὸς τὸ σπίτι μες στὴν ἔρημα και ἔχοτανες ἡ μητέρα μουν και τοὺς μαγειρευεις. Μ' ἔπαινε ποῦ και ποῦ μαξὶ της και ἐμένα γιά

νὰ τοὺς κάνω τὰ θελήματα.

Κάνα δυὸς μῆνες τοὺς περάσανε καλά. Ο Τζίμ και ἡ γυναίκα του βγαίνανε ἔξο, πήγαιναν στὸν περίπατο μαζί, παίζαν μὲ τὸ μαρό τους. "Υστερά ὅμως ἀπὸ λίγο ἀρχισαν κι' οι, διού τους νὰ στενωχωδύνταν. Ο Τζίμ εσηρώνταν ἀχάραγα, κρέμαγε τὸ ντονέρο του στὸν ὄμο και τράβαγε σ' αὐτὸς τὸ δέντρο ποὺ είλει παραπάνω. Ωρες και θαύματα δέντρα ὀλόκληρες νὰ στήσανται της καθόλου—καθόντουσαν λοιπόν στὸ τραπέζι γιά νὰ φανε και τοις καὶ κοίταζε κατά τὴν θάλασσα και ἔκλαιγε, κυρία, ἔκλαιγε τόσο παραπονεμένα ποὺ οργίζεις η καρδιά του.

Οι γυναίκες ποὺ δουλεύαν στὶς ἔλης η στὰ χωράφια ἐρχόντουσαν νὰ την παρηγορήσουν, νὰ την φωτήσουν μήπως θέλει τίποτε, ἀλλὰ πῶς ἤθελες νὰ την μιλήσουν, πῶς δέν γνωρίζανε τὴ γλώσσα της. Κι ὅτι κι' ἀν της λέγανε αὐτὴ κουνούσε τὴ κεφάλι της και τὰ δάκρυα πλημμυρίζανες ἀκόμη περισσότερο τὰ μάτια της.

Κι' διαν ἔγνωξε στὸ σπίτι της, σάμπατος τῆς πέρονας η στενοχώρια. Καδόντουσαν νὰ φανε στὸ τραπέζι—ἀφίνω ποὺ διασπότερα ἀπὸ τὰ δικά μας τὰ φραγιά στὶς ταξιδιώτες της καθόλου—καθόντουσαν λοιπόν στὸ τραπέζι γιά νὰ φανε και τοις καὶ κοίταζε κατά τὸ πηρούνι και κοίταζε μπροστά της σᾶν αφηρημένη και τὰ μάτια της βουσχώνανε.

Τότε τὸν ἔπιανε ὁ θυμός τὸν ἀντρα της. Ἐχτύπαγε τὸ χέρι του ἀπάνω στὸ τραπέζι, ἐσπωνόταν δίχος νὰ πῆ λέξι, ἔπαιρε τὸ καπέλλο και τὸν ἔφευγε. Ἐρχότανε στὴν χώρα και ἔσημης μὲ μιὰ παλησταρέα και ἐκαθόταν ὡς τὰ μεσανύχτα στὶς χαροπά και στὸ ποτό. Καμιά φορά διαν ἔπινε πολὺ δὲν γύριζε και τὰ μεανήστα. Ή δόλια η γυναίκα του δοσ ἔβλεπε ποὺ ἀργούστες ἔβγανες ἔξο και ἔσηντευες μήπως τὸν δοσ ἔβλεπε νὰ φέρεταις μὲν πουθενά και διορές δόληληρες καθόταν στὴν ἔξωπορα και τὸν περίμενε. Ερχόταν ποῦ και ποῦ αὐτὸς πιωμένος και μόριζε νὰ βλαστημάρη και πήγαινε ἀπάνω και τὰ σκένες.

Ἐγώ ήμουνα μικρός ἀζόμη τότε ἀλλὰ τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτό μου τάχει κι' μάνι μου κι' ἔπειτα κάνω δυὸ φορές ποὺ ἔτυχε νὰ τὸν δῶ ἔτσι μεθυσμένον δὲν μπόρεσα νὰ τὸν ξέσασ. Δέν ἔπινε ὅμως καὶ μέρα τόσο. Ἀροά και κάπου, διαν ἔπιανες τὴν έπινα την στενοχώρια. Πλούσιο παιδί, βλέπεις αὐτό, δηλη τον τὴν ζωή την είχε ζήσει στὴν Εὐρώπη και ναρθή γα καθήσης ἔδω στὴν έρημη.

— Και τὸ παιδί, δώτησα, Μπάρμπα-Θύμιο. Τί έκανε τὸ παιδί τους;

— Εκείνοις ἐμεγάλωνε, κιονί, κι' η μάνι του πότε τὸ ἔχαδίσθεις και τὸν γίγαντες στὰ φιλιά, πότε πάλι τὸ αφῆναις δόλομόνχο και πήγαινε καὶ τὸν γίγαντες στὸ ληφτόνται και ἔκλαιγε. Τοις χρόνια τον ἔκανε διόστης, τόσο πολὺ είπενες στὸν ζεχάσον. Δέν ἔπινες ὅμως καὶ μέρα μέρα τόσο. Ἀροά και κάπου, διαν ἔπιανες τὸ πολύ τὸ σπίτι της και τὸ τύλιγα καλά κι' ἔσημαις εἴσω μαζὶ του κι' ἔπαιξε χιονιές. Και γέλαιγε και ἔσηες. "Άλλος άνθρωπος μαζὶ στὰ πολυόγονο. "Ενει βράδυ λοιπόν ποὺ ήτανε φεγγάρι και τὰ χιόνια δέν είχανε μάρωμα λυσώμενα ἐβγήκε στὸ δόνι κωριδούς, και τὸν πάνω της. Εκοίταξε τὰ χιόνια λεστ στὸν δόληληρης. Η μάνι μουν ἐπήγανε και τὴν τραμόσης: «Ελα, λόγησαν μαυ, μέρα. Θά ποντιάσης». Ποῦ ν' ακούσηται αὐτή. Κουνέται πολύ δική μουν. "

Μὲ σα κι' ἀν της λέγαμε δὲν ἔπαινε. Βλέπεις κι' ὁ ἀντρας της μπεκόρινες στὴν χώρα. Δὲν ἦταν ἐκεὶ πέρα γιά νὰ τὴν βάλῃ μέσα!

Τὸ ἄλλο πρωτὶ ἔπειτα κατακέφαλα. Σὲ πέντε μέρες πέθανε. Τότε τὴν ξαναθυμήητης κι' ὁ ἀντρας της. Ωσάν θηριό ἀνήμερο ἐμογήριζε, τριγνόιζε τὸ σπίτι και ἀνεβοκατέβαινε τὶς σκάλες.

Τὴν ἔφεραν στὴν χώρα και τὴν βάλανε στὴν ἐκκλησία. Πρόσθιασαν και μηνύσανε τοῦ ἀδερφού της πέθανεν της πού ήτανε στὴν Πόλι κι' ηρίθη κι' αὐτὸς δέλ πέρα. "Ητανε ἔνας ἀνδρας ίσαμες κει πάνω φηλός και κόκκινος, δηλαδή είκενης ηταν ἀσπρη. Και τώρα ητανε ἀκόμη μέση στὴν κάπασσα της περὶ δέν τὴν ἔεσχωριζες ἀπὸ τὸ τάσπρο της φουστάνι. Θυμάμαι ποὺ έπιηγαν κι' ἔγω κι' είδα τὸ λειψανό της. Ακόμη ἔφαντόντουσαν τὸ μάτια της κλαμένη, είχε ὅμως μιὰ τέστοια δόμοφρια τὸ πρόσωπό της, ποὺ μ' δόλο ποὺ ημουνα τότε παιδί, δέν ἔχω καναδῆ δέ τώρα τόσο δόμοφρη γυναίκα.

Τὴν έδαναν λοιπόν μέση στὴν αὐλὴ της ἐκκλησίας κι' διοτε πάτη στὴ χώρα μπορεῖς νὰ ιδήσης τὸ μνήμα της.

— Κι' έπαινε μπάρμπα-Θύμιο ο Τζίμ και τὸ παιδί του;

— Τὸ κοριτσάκι της τὸ πῆρε μαξὶ του ὁ θείος του. «Εσύ θὰ πᾶς πάλι ἐκεὶ κάτω», εἶπε στὸν Τζίμ. «Τί

